CHARLES LANDRY

Yhteenveto 6
Ensivaikutelma ratkaisee 10
Oulu risteyskohdassa 14
Maailma muutoksessa 18
Luovan Oulun kaava 22

CHARLES LANDRY
Suom. Samu Forsblom

ELÄVÄ KAUPUNKIKULTTUURI – AVAINSANA TULEVAISUUTEEN

Charles Landry on legenda, joka lukeutuu maailman johtaviin luovan kaupungin ja kaupunkikulttuurin asiantuntijoihin. Hän auttaa kaupunkeja näkemään niiden omat vahvuudet ja mahdollisuudet, joilla tulevaisuutta rakennetaan. Hän on eräänlainen ”kriittinen ystävä”, joka inspiroi, stimuloi ja haastaa uudenlaiseen ajatteluun. Hänen laaja kokemuksensa eri projekteista ympäri maailmaa antaa näkemyksen, joka perustuu tietoon.

Landry on työskennellyt eri kaupunkien kanssa kaikilla mantereilla, mukaan lukien Helsinki, Amsterdam, Bilbao, Pariisi, Düsseldorf, Massachusetts, Abu Dhabi, Dubai, Lontoo, Canberra ja Perth. Hän on myös kirjoittanut useita keskeisiä alan teoksia kuten *The Art of City Making* (2006) ja *The Creative City: A Toolkit for Urban innovators* (2000).

Oulussa Charles Landry toteutti projektinsa keväällä 2011. Keskeinen teema on ollut pohtia Uuden Oulun vetovoimaisuutta kaupunkien välisessä maailmanlaajuisessa kilpailussa.

Oulu haluaa menestyä myös tulevaisuudessa ja vahvistaa asemaansa pohjoisimman Euroopan keskuksena. Tiedostamme kuitenkin sen tosiasian, että nuoret kansainväliset osaajat voivat valita kaupunkinsa. Siinä missä 20 vuotta sitten valittiin ensin työ, jonka mukana tuli kaupunki, on asetelma nykyisin päinvastainen: asuinkaupunki valitaankin huolella. Paikassa tulee olla houkuttelevuutta: sykettä, sielua, elävyyttä ja tunnelmaa. Muutos osaavan luokan ajattelussa pakottaa myös kaupungit muuttamaan ajatteluaan siitä, mikä kaupungin tekemisessä on tärkeää. Elävä kaupunkikulttuuri on avainsana tulevaisuuteen.

Charles Landryn on tavannut ryhmä- ja yksilöhaastatteluissa lähes 200 oululaista eri alojen osaajaa. Lisäksi on toteutettu useiden seminaarien sarja ja tehty kattava kyselytutkimus. Tavoitteeksi asetettiin Oulun ”luovan pulssin” mittaaminen.

Landry on käyttänyt laajaa kokemustaan ja kevään aikana kerättyä tietoa antaessaan Oululle suosituksensa tulevaisuuden kaupungin tekemisestä. Tulokset voitte lukea tästä raportista.

Samu Forsblom

YHTEENVETO

Oulu saattaa olla syrjässä maantieteellisesti, mutta siitä huolimatta se on onnistunut saavuttamaan etulyöntiaseman valjastamalla alueen potentiaalin osaamiseksi insinöörialoilla kuten informaatioteknologiassa.

Oulu on kuitenkin käännekohdassa. Tulevaisuutta ei luoda “business as usual” -ajattelulla. Tuudittautuminen alueen 30 vuotta kestäneeseen menestystarinaan saattaa jopa estää havaitsemasta uuden potentiaalin. Menneisyyden keinot eivät välttämättä toimi sellaisenaan tulevaisuudessa.

Oululla on paljon etuja. Se on tarpeeksi pieni saadakseen asiat tapahtumaan mutta myös tarpeeksi suuri, jotta se otetaan tosissaan. Tulevaisuuden rakentaminen vaatii kuitenkin uudenlaista ymmärrystä siitä, kuinka dynaaminen ja luova kaupunki tehdään.

Olen muodostanut johtopäätökseni Oulusta havaintojeni, useiden haastattelujen ja laajan kyselytutkimuksen pohjalta. Tutkimus mittasi Oulun luovuutta ja sykettä, sellaisia asioita kuin kaupungin omaperäisyyttä, erottuvuutta, avoimuutta, suvaitsevaisuutta, saavutettavuutta, oppimisympäristöä, poliittista ilmapiiriä ja johtajuutta, yhteisöllisyyttä, eloisuutta sekä elämän laatua. Asteikolla 1–10 Oulun tulos oli 5,2. Parhaimmat arviot Oulu sai oppimismahdollisuuksistaan, heikoimmat puolestaan omaperäisyydestä ja erottuvuudesta kaupunkina.

Oulu on luonut vahvan insinööriosaamisen kulttuurin, joka heijastuu kaupungin tekemisen jokaisessa osa-alueessa. Kokouksissa kuullaan usein toteamus: ”Olen insinööri ja siksi kysyn tätä asiaa näin.”

Vallalla olevassa suhtautumisessa on hyvät ja huonot puolensa. Insinöörimäisellä toimintatavalla asiat saadaan tehtyä. Se on loogista, rationaalista ja teknisesti mestarillista. Se keskittyy usein kovaan infrastruktuuriin. Toisaalta se voi usein olla kapea-alaista, mielikuvituksetonta ja joustamatonta. Se saattaa unohtaa pehmeät, sisällöllisesti rikkaat arvot: miltä jokin asia tuntuu, mikä on sen emotionaalinen resonointi. Siksi Oulussa toimintakulttuuri onkin pystyttävä kehittämään seuraavalle tasolle: design- ja käyttäjälähtöiseen suuntaan.

Tulevaisuuden osaajien houkuttelememinen Ouluun vaatii kovaa työtä. Kuinka tunnistamme ja houkuttelemme luovia ja lahjakkaitta ihmisiä rakentamaan tulevaisuuden kaupunkia? Lahjakkaat ihmiset, joilla on useita vaihtoehtoja, valitsevat nykyisin ensin kaupungin, vasta sitten työn. Tämä viimeisen 15 vuoden aikana tapahtunut suuri muutos vaatii myös kaupunkeja muuttamaan ajatteluaan kaupungin tekemisestä.

Yleinen houkuttelevuus ja urbaani elinvoima ovat keskeisiä vaikuttimia kaupungin valinnalle. Kaupungin on tarjottava rikas, nautittava kokemus. Keskeistä on se, miltä kaupunki näyttää ja tuntuu sekä minkälaiset ovat sen tarjoamat runsaat tapahtumat ja aktiviteetit. Kaupungin eloisuus yhdistettynä vahvaan kaupunkikulttuuriin tekee luovan ympäristön, jossa paikallinen omaperäisyys ja kansainvälinen tunnelma yhdistyvät stimuloivalla tavalla.

Maailma kaupunkien ympärillä on muuttunut huomattavasti. Siksi niiden tuleekin pohtia, mikä tekee juuri niistä suurenmoisen paikan ja kuka on kehityksestä vastuussa. Menestyneessä kaupungissa tiedetään, kuinka kova ja pehmeä suunnittelu pystytään yhdistämään. Miten esimerkiksi fyysinen tila voidaan suunnitella luomaan monitasoisia elämyksiä kaupunkitilassa.

Luovan kaupungin tekeminen vaatii uusia kaupunkisuunnittelun arvoja, taitoja ja työskentelytapoja. Kaupunki ei synny elottomista rakennuksia eikä tiereiteistä, vaan ainoastaan ihmisten luomat toiminnot saavat sen elämään. Sen tähden, että uusiin haasteisiin pystyvät vastaamaan vain moniammattilliset tiimit. Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja kulttuurin asiantuntijoiden on työskenneltävä kovaa infrastruktuuria luovien insinöörien kanssa. Strategiat ja toimintasuunnitelmat on laadittava ja vietävä käytäntöön tiiviissä yhteistyössä. Ratkaisevaa on, millainen kaupunkikulttuuri paikalla on, sillä se luo tulevaisuudessa kilpailukykyä.

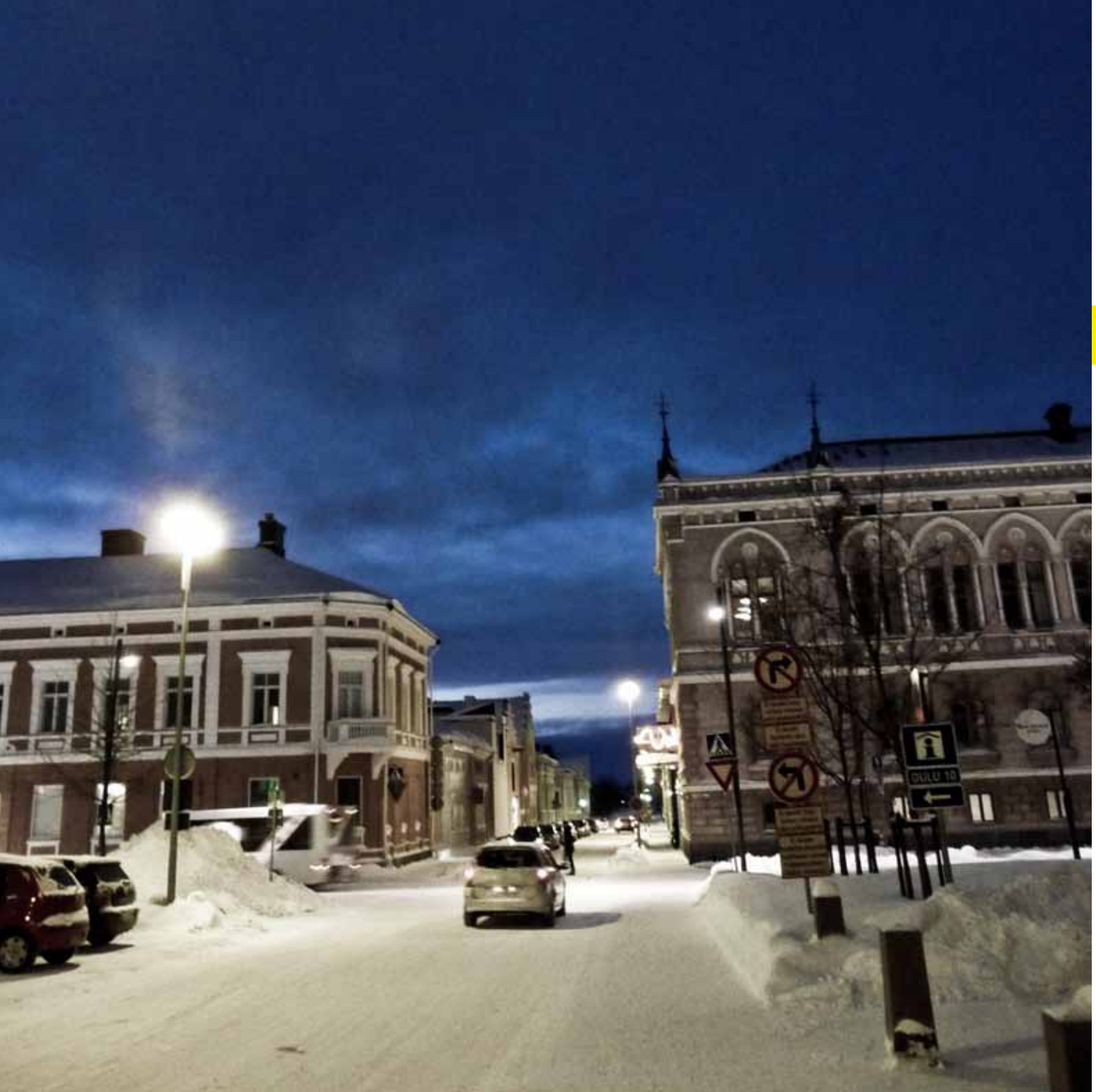

Yleinen houkuttelevuus ja urbaani elinvoima ovat keskeisiä vaikuttimia kaupungin valinnalle.

SEITSEMÄN KESKEISTÄ SUOSITUSTA OULULLE

Kaupungin tulisi

1 omaksua uusi ajattelu kaupungin tekemisessä ja sen vaikutus kaupunkisuunnitteluun, hallintoon ja kaupunkikulttuuriin.

2 vaihtaa asioiden tärkeysjärjestystä, ymmärtää pehmeän infrastruktuurin merkitys vetovoimaisen kaupungin tekemisessä ja osoittaa tarvittavat resurssit tähän.

3 nähdä kulttuuri ja varsinkin kaupunkikulttuuri kaupunkikehityksen ja kilpailukyvyn kärkenä.

4 luoda parempi tasapaino kulttuurin rahoituksessa kulttuurilaitosten ja vapaan kentän toimijoiden kesken.

5 varmistaa, että tulevaisuuden Oulu suunnitellaan moniammattillisin tiimein, joissa otetaan mukaan tasa-arvoisena myös pehmeän infrastruktuurin asiantuntijuus.

6 kannustaa laadukkaaseen muotoiluun, hyödyntää uuden median mahdollisuudet ja panostaa taidekasvatukseen.

7 etsiä mahdollisuuksia yliopiston ja opiskelijoiden näkymiseen enemmän kaupungin sydämessä, jotta kaupunki tuntuisi yliopistokaupungilta.

Etsin keskustasta laadukkaita pohjoisia rakennuksia ja tilaa kävelijöille, niitä juurikaan löytämättä.

ENSIVAIKUTELMA RATKAISEE

Kuulin Oulusta ensimmäisen kerran noin 20 vuotta sitten. Epätavallinen paikka kaukana jossain. Paikka, joka on onnistunut luomaan merkittäviä teknologian innovaatioita. Kuinka he sen tekevät? Miten on mahdollista houkutella sellainen määrä lahjakkaita ihmisiä lähes arktisiin olosuhteisiin? Millainen tuo kaupunki on? Täytyy lähteä paikan päälle ja ottaa asiasta selvää, ajattelin.

Nyt olen vieraillut Oulussa kaikkina vuodenaikoina tehtävänäni mitata kaupungin luovaa sykettä. Viiden kuukauden aikana olen keskustellut noin 150 elinkeinoelämän, kulttuurin, virkamieskunnan, politiikan, lähidemokratian ja kaupunkilaisten edustajien kanssa. Olen tehnyt kyselytutkimuksen, joka perustuu kehittämääni metodiin (Creative City Index). Olen myös tutustunut laajasti kaupungin strategioihin, kehittämissuunnitelmiin ja muihin aineistoihin.

Ensivaikutelmamme kaupungista merkitsee paljon, sillä usein se on myös viimeisin vaikutelma, kun lähdemme. Oma ensivaikutelmani Oulusta avautuu luettavaksi seuraavalta aukeamalta.

Lentokenttä on pieni ja intiimi. Matkalla kaupunkiin maisema on sekoitus perinteistä suomalaista metsää, jonka joukkoon on siroteltu muotokieleltään käytännöllisiä teknologiarakennuksia. Näen myös ison ostoskeskittymän, joka vaikuttaa hienolta mutta joka tuntuisi haittaavan keskustan elinvoimaisuutta.

Kierros kaupungissa osoittaa, että yliopisto on kaukana keskustasta; kampus vaikuttaa eristäytyneen muusta maailmasta. Keskusta on miellyttävän selkeä ja mittakaava inhimillinen. Hotellini toivottaa minut tervetulleeksi pohjoiseen lämminhenkiseen tyyliin. Mitä enempää voisin vaatia?

Tutustuessani kaupungin keskustaan käytän yksinkertaista analyysia. Katson rakennettua ympäristöä ja kysyn itseltäni, onko se emotionaalisesti ”kyllä”- vai ”ei”-kokemus vai kenties jotain siltä väliltä. Jatkan matkaani kaupungin keskustassa.

Uusikatu, Isokatu, Aleksanterinkatu ja Saaristonkatu vaikuttavat elottomilta, jopa rumilta. Kohtaan ensimmäiset “ei”-kokemukseni. Sama elottomuus tuntuu vaivaavan useita muitakin katuja.

Onneksi keskusta sisältää myös mielihyvää synnyttäviä alueita kuten mm. Oulu10-virastotalon, kulttuuritalo Valveen ja kaupungintalon ympäristön. Myös viheralueet, niin kuin Otto Karhin ja Franzenin puisto, nivovat rakennetun ympäristön ja luonnon hienosti yhteen. Keskustan liepeillä sijaitsevat Hupisaaret ja Lasaretin väylä ovat ehdottomasti ”kyllä”-kokemus. Päällisin puolin kohtaan kuitenkin valitettavan paljon “ei”-kokemuksia. Mielikuvissani etsin keskustasta laadukkaita, moderneja pohjoisia rakennuksia ja paljon tilaa kävelijöille, niitä juurikaan löytämättä.

Kuulen useilta tahoilta, että keskustan kehittyminen on ollut pysähtyneenä pitkään velloneen, pysäköintiratkaisua koskeneen keskustelun vuoksi. Tarvitseeko Oulun keskusta yhden ikonisen rakennuksen vai mieluummin useita pienempiä parannuksia? Luulen, että ratkaisu on mieluummin jälkimmäinen.

Lisäksi kysyn itseltäni useita muita kysymyksiä. Onko Oulu pääosin käytännöllisyyden ehdoilla rakentunut? Onko se kaunis vai ruma? Kuinka Oulun rakennettu ympäristö voisi tukea paremmin sykkivää kaupunkikulttuurista elämää? Kuinka voidaan luoda ns. kolmansia tiloja, joissa kaupunkilaiset tapaavat? Kohtaako rakennettu ympäristö parhaalla mahdollisella tavalla hienot luontoarvot, joita Oululla on? Vastaako Oulu kaupunkilaisten, osaavan työvoiman ja matkailijoiden tarpeisiin?

Johtopäätökseni on, että Oulun täytyy uudistua merkittävästi.

Uusikatu, Isokatu, Aleksanterinkatu ja Saaristonkatu vaikuttavat elottomilta, jopa rumilta.

OULU RISTEYSKOHDASSA

Oulun täytyy pystyä määrittelemään asemansa globaalissa maailmassa. Pahimmassa tapauksessa sen voi estää menneiden vuosikymmenten menestykseen tuudittautuminen. Hyviä edistysaskeleita on kuitenkin otettu. Oulu tähtää logistiseksi portiksi pohjoisimpaan Eurooppaan.

Tietotaito, jolla on kautta historian totuttu keksimään ratkaisut ääri-ilmastossa selviytymiseen ja työskentelyyn, on kehittänyt alueelle vahvan insinöörikulttuurin. Insinöörikulttuuri heijastuukin voimakkaasti oululaisessa ajattelussa – hyvässä ja pahassa.

Insinöörimäinen suunnittelu on rationaalista ja teknisesti taidokasta. Sen avulla asiat tulee tehtyä. Uhkana kuitenkin on, että näkökulma on liian kapea, mielikuvitukseton ja joustamaton. Moniulotteinen, pehmeä ja sisällöllisesti rikas näkemys on vaarassa jäädä kovan suunnittelun jalkoihin. Tällöin emme saa tarpeeksi hyödynnettyä asioiden luovaa potentiaalia. Valaisevaksi esimerkiksi käy Nokian ja Applen puhelimien tarinat viime vuosilta.

MENESTYSTARINOIDEN TEKIJÄT

IPhonen menestystarina on perustunut siirtymiseen käytännöllisestä insinöörityöstä esteettiseen ja kokemukselliseen suunnitteluun. Henkilöt, jotka kehittävät IPhonea, keskittyvät kuluttajan kokemaan elämykseen, tunnelmaan ja designiin. Nokian suunnittelu on ollut puolestaan enemmän teknisesti orientoitunutta ja insinöörivetoista.

Esteettisen ja kokemukselliseen suunnitteluun keskittyvät kehittäjät ovat ilmiselvästi niitä osaajia, joita myös Oulun tulee pystyä houkuttelemaan tulevaisuudessa. He odottavat kaupungiltaan monia asioita: laadukasta arkkitehtuuria, designia, uusia kokemuksia, tapahtumia ja ainutlaatuisia kulttuurikokemuksia. Asia ymmärretään jo nyt useissa kaupungeissa ympäri maailmaa, ja se tulee muuttamaan kaupungin tekemisen arvoja uuteen suuntaan.

GLOBAALIN DYNAMIIKAN VAATIMUS
Hyvä kaupunki rakentuu tasapainoisesta kovan ja pehmeän infrastruktuurin yhdistelmästä. Oulussa tasapaino näiden kahden suunnittelumekanismin välillä ei ole tällä hetkellä paras mahdollinen. Useat asiat suunnitellaan ensin kovan infrastruktuurin ehdoilla, sisällön seuratessa myöhemmin.

Vanhoihin toimintamalleihin tukeutuminen ei auta Oulua siirtymään eteenpäin. ”Juna on jo lähtenyt asemalta”, ja globaali dynamiikka vaatii Oulua pysymään perässä. On ymmärrettävä kilpailukyvyn keskeisin voimavara: pehmeä infrastruktuuri ja sen avulla rakentuva vahva kaupunkikulttuuri. Oululle se merkitsee suurta muutosta ajattelussa, suunnittelussa ja ennen kaikkea toimintakulttuurissa.

KOVA INFRASTRUKTUURI
Kova infrastruktuuri on rakennettu, fyysinen muoto kaupungille. Se on kuin luuranko, joka sisältää kiinteän ympäristön, kuten esimerkiksi talot, toimitilat, tehtaat, tieverkoston, energiaratkaisut, jätteen keräyksen ja niiden hallinnoinnin. Ne ovat vahvasti teknologiaan ja insinööritaitoon liittyviä toimintoja.

PEHMEÄ INFRASTRUKTUURI
Pehmeä infrastruktuuri on luonteeltaan kuin veri, hermosto ja äly. Se mahdollistaa, että kaupunki voi toimia taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävällä tavalla. Siihen tarvitaan moniulotteista osaamista, kuten ymmärtämystä, mikä motivoi ja inspiroi ihmisiä. Pehmeä infrastruktuuri ottaa huomioon, kuinka kaupunkilaiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään, ilmaisevat itseään ja nauttivat elämästä. Siihen sisältyy kunnallisdemokratia, elinkeinoelämän tukimekanismit, sosiaalisektori, koulutus ja kulttuuriset aktiviteetit.

URBANISMI
Urbanismi leimaa menestyneitä kaupunkeja. Siinä kova ja pehmeä infrastruktuuri yhdistyvät parhaalla mahdollisella tavalla. Sen arvoja ovat tyylitietoisuus, innostuneisuus, vahva yhteisöllisyys, urbaani design ja osaava julkinen sektori. Se tuottaa rikkaan, monimuotoisen ja persoonallisen urbaanin kokemuksen kaupunkilaisille. Ihmiset odottavat paljon kaupungiltaan mutta ovat myös valmiita antamaan sille panoksensa.

KAUPUNKIKULTTUURI
Kaupunkikulttuuri on avainasemassa, kun luomme elämyksiä kaupunkilaisille ja matkailijoille sekä vahvistamme kaupungin imagoa. Vahva kaupunkikulttuuri on kuin magneetti, joka vetää ihmiset Ouluun ja pitää heidät siellä. Kaupunkitilojen suunnittelun on tuettava toiminnallisten ja elävien paikkojen syntymistä. Teknisiin suunnitteluprosesseihin tulisikin ottaa aina mukaan ne toimijat, joilla on ymmärrystä kaupunkikulttuurin sisältöjen rakentamisesta.

Vanhoihin toimintamalleihin tukeutuminen ei auta Oulua siirtymään eteenpäin.

MAAILMA MUUTOKSESSA

Maailma kaupunkien ympärillä on muuttunut dramaattisesti viimeisen 15 vuoden aikana. Kaikenkokoiset kaupungit kaikkialla maailmassa kohtaavat globalisaation mukanaan tuomia haastavia muutosjaksoja.

PAREMMUUS KAUPUNKIEN KESKEN

Maailman kaupunkien keskinäinen hierarkia ja paremmuus on myös jatkuvassa muutoksessa. Muutoksessa keskeisessä roolissa ovat monikansalliset yritykset kuten Nokia ja maailmanlaajuiset tuotantoverkostot. Useissa maissa muutosprosessi on heikentänyt maan toisia ja kolmansia kaupunkeja, kun taas pääkaupunkiseuduista on muodostunut talouden ja logistiikan solmukohtia, joihin massiivinen muuttoaalto suuntautuu. Pääkaupunkiseutujen menestys vahvistaa itse itseään, sillä osaava työvoima houkuttelee luoksensa toisia uusia osaajia.

Pääkaupunkiseutujen vahva kehitys asettaa entistä suuremmat haasteet maiden pienemmille keskuksille. Mahdollisuuksia kuitenkin on olemassa, jos kaupunki pystyy omaksumaan uudenlaisen kaupungin tekemisen ajattelumallin.

KAUPUNKI EDELLÄ

Kaupungeilla, jotka onnistuvat houkuttelemaan kansainvälisiä osaajia, on suuri pääoma tulevaisuutta ajatellen. Kyvystä houkutella luovaa, lahjakasta ja osaavaa väkeä on samalla tullut kaupunkien menestyksen mittari. Ajan hermoilla olevan kaupungin on osattava tiedostaa ihmisten tarpeet. Elämänlaatu yhdistettynä taloudelliseen toimeentuloon on keskeinen arvo monelle kaupunkiaan valitsevalle. Kaupungin huono maine puolestaan leviää kulovalkean tavoin.

Kaupungin tuottamaa lisäarvoa ei tarkastella enää pelkästään ma-

teriaalisina arvoina vaan enemmän henkisinä. Miltä paikka tuntuu? Onko sillä vahva kulttuurielämä? Mikä on sen maine ja imago? Onko kaupungilla magnetismia, kykyä houkutella ja pitää asukkaansa?

Uusimman tutkimustiedon valossa (Ceo's for Cities) lähes 70 % korkeasti koulutetusta 25–34-vuotiaasta väestöstä valitsee kaupungin ennen työpaikkaa. Muutos on suuri, sillä 15 vuotta sitten 80 % samasta väestöpohjasta valitsi asuinpaikkansa ainoastaan työmahdollisuuksien mukaan. Nykyisin aloilla, jotka vaativat korkeasti koulutettua työvoimaa, ovat nousseet keskeisiksi asuinkaupungin elävyys, luova miljöö ja joustavuus.

Kaupungeissa ja niiden toimintaympäristöissä ollaan siirtymästä pelkistä toimivuuden ja käytännöllisyyden arvoista kokemuksellisuuteen. Luovan kaupungin tekeminen rakentuu monenlaisen osaamisen yhdistämisestä, ei pelkästä teknisestä suunnittelusta.

IKONINEN KAUPUNKI

Paikan merkitys on siis suurempi kuin koskaan aiemmin. Kaupungit pyrkivät olemaan muistettavia, ylätyksellisiä, mielikuvituksellisia ja erilaisia mielleyhtymiä herättäviä. Tällaiset "ikoniset" asiat eivät välttämättä ole pelkästään rakennuksia. Ne voivat olla myös aineettomia, kuten tunnelmaa, kulttuuritarjontaa, perinteitä tai yhteisöllisyyttä. Ikoninen kaupunki, esimerkiksi Pariisi, Barcelona tai Tukholma, koostuu monista toisiaan tukevista elementeistä.

Kuinka ikoninen Oulu on?

LUOVAT JA KUNNIANHIMOISET KAUPUNGIT

- arvioivat, kuinka kaupunki toimii kulttuurisesti
- vaalivat avoimuutta
- näkevät monikulttuurisuuden kaupungin menestymisen voimavarana
- pystyvät kokoamaan keskeiset sidosryhmät kaupungin kehitys työhön
- luovat vahvan toimintaympäristön yrittäjyydelle, innovaatioille ja tietoon perustuvalle kilpailukyvylle
- ovat luovuutta ruokkivia paikkoja

KUNNIANHIMOISET KAUPUNGIT

- ottavat globaalia vastuuta
- korostavat arvoihin perustuvaa kehitystä
- paikallishallinto ja teollisuus näyttävät esimerkkiä ja luovat innovaatioita ympäristöön ja kestävään kehitykseen liittyvässä toiminnassa

LUOVAN KAUPUNGIN TEKEMINEN RAKENTUU MONENLAISEN OSAAMISEN YHDISTÄMISESTÄ, EI PELKÄSTÄ TEKNISESTÄ SUUNNITTELUSTA.

Luova kaupunki rakentuu positiivisesta ympäristöstä, jossa on mahdollisuus työskennellä, kehittää ja toteuttaa itseään.

LUOVAN OULUN KAAVA

Globaalit trendit ovat muuttaneet kaupunkien tekemistä. On mahdollista tunnistaa vanha ja uusi ajattelu sekä näiden käsitteistö.

VANHA AJATTELU

- Kaupunki on kuin kone, joka tuottaa palveluita ja projekteja.
- Toiminnot ovat siilomaisia ja eristäytyneitä toisistaan.
- Suunnittelua ohjaavat talous ja kova infrastruktuuri.
- Kaupungin kehitystä ohjaa vain kolme keskeistä toiminta-aluetta: talous, tekninen sektori ja sosiaalisektori.
- Kulttuuri on ylimääräinen lisä. Sitä rahoitetaan, jos perinteisiltä sektoreilta jää resursseja.
- Ajatusmalli: kun kaupunki on järjestänyt peruspalvelunsa hyvin, muu kehitys seuraa perässä.
- Asioita mitataan ja arvioidaan vain määrällisesti.

UUSI AJATTELU

- Kaupunki on monimuotoinen organismi, jossa kokonaisuus ratkaisee.
- Kaupungin tekeminen on kokonaisvaltaista ja integroi monenlaista osaamista.
- Kova ja pehmeä infrastruktuuri yhdistyvät parhaalla mahdollisella tavalla.
- Kulttuuri laaja-alaisena käsitteenä on kaupunkikehityksen keskeisimpiä voimavaroja. Se luo erottuvuutta ja identiteettiä.
- Toimivat peruspalvelut eivät riitä kaupunkiorganisaation tehtäviksi. Luovuuden ja innovatiivisuuden ruokkiminen on entistä keskeisemmässä roolissa.

KOKONAISVALTAINEN NÄKEMYS PAIKASTA

Kaupungit ovat siirtymässä perinteisestä kovaan infrastruktuuriin perustuvasta kaupunkisuunnittelusta kohti luovan kaupungin tekemistä. Luovan kaupungin suunnittelu keskittyy kokonaisvaltaiseen näkemykseen paikasta. Siinä ymmärretään yhdistää toisiaan tukevasti aineeton ja aineellinen: humanistinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja fyysinen pääoma.

Kiinteistöjen ja maa-alueiden kehityksen perinteinen malli pyrkii optimoimaan tilat ja toiminnot niin, että niistä saatu tuotto on maksimaalinen. Tilat nähdään tuotteena, ei julkisena palveluna.

Uudessa ajattelussa julkinen sektori sidosryhmineen ottaa entistä suuremman roolin määriteltäessä, miltä kaupunki tuntuu ja näyttää. Näin ollen kiinteistöjen ja maa-alueiden kehittäjät toteuttavat asetettua visiota. Avainsanoja ovat elävyys, pitkäjänteisyys, inhimillinen mittakaava, monikäyttöisyys, laatu, estetiikka ja innovaatiot.

Uusi ajattelu ottaa huomioon myös vaikuttavuuden, tehokkuuden ja tuottavuuden arvot mutta asettaa ne laajempaan viitekehykseen. Luovan kaupungin tekemisessä ymmärretään, kuinka kaupunki voi tyydyttää aisteja, olla tunnelmallinen ja henkinen kokemus.

Luova kaupunki rakentuu positiivisesta ympäristöstä, jossa on mahdollisuus työskennellä, kehittää ja toteuttaa itseään. Mielenkiintoiset ihmiset houkuttelevat paikalle uusia mielenkiintoisia ihmisiä ja luovat näin itseään vahvistavan syklin.

Paikalliskulttuuri yhdistyy sulavasti kansainvälisyyteen. Energisoiva kulttuuritarjonta on näkyvää ja yhteisöä vahvistavaa. Kaupunki tukee perinteisten kulttuurilaitosten rinnalla kulttuurin vapaata kenttää.

Tarjolla on matalan kustannusten tilaratkaisuja aloitteleville yrityksille ja innovaatioille. Koulutus sekä sosiaali- ja terveydenhuolto on ensiluokkaista. Kaupungissa on turvallista ja puhdasta. Kaupunkiin on asettunut erilaisia tutkimuskeskuksia ja eri alojen instituutioita.

Kulttuuriperintö ja arkkitehtuuri – myös nykyarkkitehtuuri – ovat rikasta ja ajallisesti monikerroksista. Kaupunkisuunnittelun laatustandardit on nostettu korkealle. Kadut ovat tunnelmallisia, eivät pelkkiä reittejä paikasta toiseen. Kaupungissa on paljon avointa tilaa ihmisten kohtaamisille. Kaupunginosat ovat mieluummin omaleimaisia kuin perinteisiä nukkumalähiöitä.

YHTEENVETO

Luova kaupunki tarjoaa rikkaan, syvän kokemuksen, hyvät kulkuyhteydet, verkostoitumismahdollisuudet ja esteettisen kaupunkitilan, jossa ihmiset kohtaavat toisiaan.

MENESTYKSEN MITTAAMINEN

Kaupungit ovat perinteisesti arvioineet toiminnassaan taloutta, instituutioita, yrityselämää, henkilöstöresursseja, teknologiaa, teollisuutta, kovaa infrastruktuuria ja muita määrällisesti mitattavia asioita.

Kun on siirrytty savupiipputeollisuudesta uuteen tietointensiiviseen talouteen, myös menestyksen mittarit ovat muuttuneet. Laatu, osaaminen, innovaatiot, verkostoituminen ja erottuvuus ovat uuden talouden keskeisiä mitattavia asioita. Luovan ja muista erottuvan kaupungin on mentävä ajattelussa vielä askel pidemmälle.

KAUPUNGIN PÄÄOMAT VOIVAT OLLA

- kovia, materiaalisia, konkreettisia tai pehmeitä, aineettomia, ei konkreettisia
- todellisia ja näkyviä tai symbolsia ja näkymättömiä

URBAANIN MENESTYKSEN TAUSTALLA OVAT SEURAAVAT KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT, NIIDEN ARVIOINTI JA SEURANTA:

- kaupungin ominaispiirteet, ikonit
- sisäänrakennettu design-tietoisuus
- ekohenkisyys
- taiteen ja kulttuurin voiman ymmärtäminen
- paikan tunnelma ja kokemus
- rikas yhteisöllisyys ja verkostoituminen
- viestintä

Mielenkiintoiset ihmiset houkuttelevat paikalle uusia mielenkiintoisia ihmisiä ja luovat näin itseään vahvistavan syklin.

KOHTI LUOVAA KAUPUNKIA – KOMMENTTEJA OULULLE

Kaupunkisuunnittelu ei voi perustua puhtaan käytännöllisyyden arvoihin.

ORGANISAATIOKULTTUURI
- Tehokkuutta ei tule mitata pelkästään kustannustehokkuudella eikä suoritteiden määrällä.
- Monialaisten osaajien arvostus tulee nostaa erikoisasiantuntijuuden rinnalle.
- Toiminnassa ei tule pelätä moniulotteisia ja -tasoisia haasteita.
- Prosessimainen ja verkostomainen toiminta tulee viedä aidosti käytäntöön perinteisen siilomaisen sijaan. Uusilla ja rohkeilla kumppanuus- ja yhteistyömalleilla löydetään vaikuttavuutta.
- Kansalaisten osallisuutta päätöksentekoon tulee vahvistaa. Se rakentaa pitkäaikaista vaikuttavuutta ja luo ymmärrystä tarpeista.

SUUNNITTELU JA DESIGN
- Asuinalueiden ja paikkojen suunnittelu ottaa paremmin huomioon ihmiset: elävyyden, yhteisöllisyyden ja viihtyisyyden vaatimukset.
- Tilojen monikäyttöisyys paranee yhdistämällä asumisen, työskentelyn, vapaa-ajan ja kaupan tarpeet.
- Vanhojen kiinteistöjen kehittäminen ja uudelleen konseptointi tulee yhdistyä optimaalisella tavalla asuntokannan suunnitteluun.
- Rakennusliikkeet sekä kiinteistöjen ja alueiden kehittämiseen erikoistuneet yritykset toimivat kaupungin vision puitteissa ja kaupunkilaisten intressejä tukevalla tavalla.
- Arkkitehtooninen laatu ja estetiikka tulee ottaa kaupunkisuunnittelun keskeiseksi lähtökohdaksi.
- Ekohenkisyys sulautuu osaksi suunnittelu- ja kehitystoimintaa.
- Kaupunkisuunnittelu ei voi perustua puhtaan käytännöllisyyden arvoihin. Nykyaikainen design, loistokkuus ja estetiikka ohjaavat suunnittelua.

KULTTUURI
- Kaupungin tulisi vähentää rooliaan kulttuurin vahvana tuottajana ja siirtyä enemmän mahdollistajan rooliin.
- Kulttuuri tulee käsittää huomattavasti laajemmin kuin yksittäisten taidemuotojen kautta.
- Kulttuurin itseisarvon korostamisen sijaan tulisi ymmärtää sen laaja vaikutus talouden, kaupunkiimagon ja hyvinvoinnin alueilla.
- Kansalaisten osuutta kulttuurisisältöjen määrittelyssä ja arvioinnissa tulee vahvistaa elitistisen taidekäsityksen sijaan.
- Kulttuurilaitosten tulee kehittää uusia ansaintamahdollisuuksia ja yhteistyötä kulttuurin vapaan kentän kanssa.
- Kulttuurilaitosten tulee avautua enemmän kaupunkilaisille ja monialaiselle yhteistyölle. Uudenlaisia, yleisöä osallistavia ohjelmia ja kaupunginosissa tapahtuvaa toimintaa tarvitaan entistä enemmän.

LIIKENNE
- Liikennekonseptin ei tule koskea ainoastaan julkista liikennettä tai tieverkostoa. Mobiilius, saavutettavuus ja yhdistettävyys ovat sen keskeisiä aineksia.
- Tulevaisuudessa oululaisella ei tarvitse olla autoa. Julkinen liikenne on kaupungin selkäranka. Käveltävyys on keskeinen arvo keskustan kehittämisessä.

Kansalaisten osallisuutta päätöksentekoon tulee vahvistaa.

OULU